

Rákos mezsgyéje

szöveg: Jolsvai András, fotó: Tanyi Adrienne

Rendes évi angyalföldi sétánkat a Rákos-patak mellett fogjuk végigandagolni. Rész szerint, mert tavasz van, s ilyenkor egy pestinek a zöldben a helye, rész szerint, mert különös zárvánnya ez a kerületnek, ahol vagy fél évszázada megállott az idő, s a házak, a fák, az emberek valahogy alkalmazkodtak is e megálláshoz, rész szerint, mert ezt a sétát, ilyen formában valószínűleg utoljára tehetjük meg. Nagyszabású felújítások, átalakítások kezdődnek ugyanis rövidesen, s ha hihetünk a terveknek (a terveknek, ugye, mindig hihetünk még), hamarosan senki

sem ismer majd a régi patakpartra. Persze, minthogy a megújulás ezúttal tényleg afféle nadrágszj-parcellák hosszán virágozik majd ki (de szépen mondtam, elsőre nem mindig sikerül így), előbb-utóbb a kerületnek ez a része is betagozódik azok közé, ahol a vadonatúj és a régi, a hipermodern és a tizenkilenc századi elemek egymásra feleselve élnek, létrehozva az egészen egyedi, izgalmas világot.

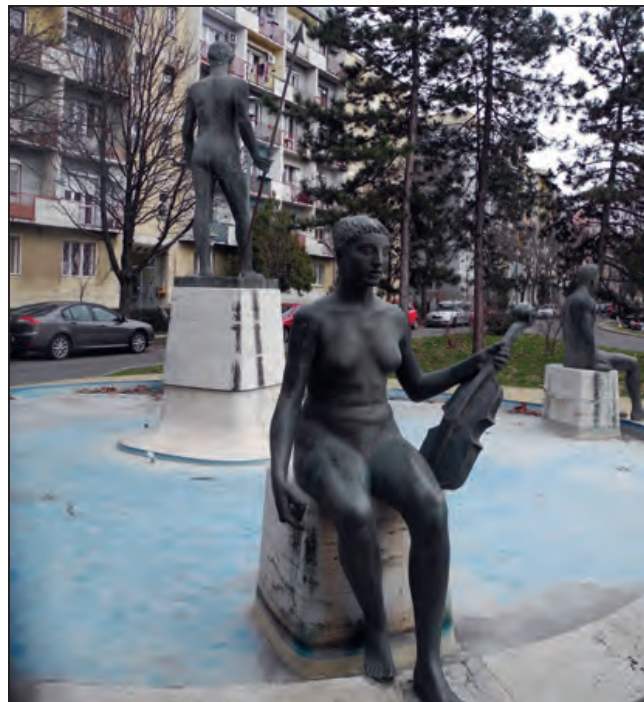
De, ahogy mondani szokták, hol vagyunk még ettől. Egyelőre kezdjük az origónál, a ponton, ahol a város egyik leghíresebb (de legalábbis a históriás könyvekben legtöb-

bet szereplő) folyóvíze Angyalföld felségterületére ér. Kevesen tudják, de mi közénk tartozunk, hogy Zugló és a tizenharmadik kerület határa nem a váci vasútvonal (pedig ez lenne a logikus), hanem a Tatai út. Az indokolatlan nevű utca egyik oldala még ide, másik oldala már oda tartozik. A Rákos-patak tehát éppen egy híd felénel teszi be a lábát Angyalföldre, egy híd alatt, egészen pontosan: egy közepesen rossz állapotban lévő kőhídról van szó, mely tekintélyes vastagságú korlátjával óvja a közlekedőt a vízbe zuhanástól. Terméskezőből látszik lenni, valamikor a komolyabb motorizáció kezdetén épülhetett, épp úgy, mint a testvérei: innen, sok száz méteren át minden keresztutca megkapta jutalmul ezt a hidat (nem konkrétan ezt, hanem csak a mását), az átkelésre tehát sarkonként könnyen nyílt mód. Más kérdés, hogy az egykori tereprendezés (akkor rendezték a patak medrét is végig, mely alul kőburkolatot is kapott) a hajdani állapotokat tükrözte. Amilyen széles volt az utca, olyan széles az éppen aktuális híd is. Ezen a mai közlekedésrendészet segíteni már nemigen tudott, a megoldást az jelenthette, hogy a szűkebb hidakat (és a beléjük torkolló szűkebb utcákat) egyirányúsították.

Álljunk meg hát egy pillanatra a Tatai úti hídon (tapadjunk a korlátnak, ha javasolhatom, mert ezen a jellegzetes szökőúton, minden korlátozó tábla ellenére, úgy száguldanak az autók, ahogy a torkukon kifér), és nézzünk kényelmesen körül. Távol a budai hegyek elegáns vonulata (ezért is jó Angyalföldön lakni, az ember onnan öröktanorában gyönyörködhet, míg Budáról, ugye, jobbra csak Pestet látni), balkézre egy városzerte híres autójavító műhely, hátunk megett a MÁV mindig titokzatos épületeinek világa (irodák, műhelyek, munkásszállók – hova lett a Pufi nyúl kifőzde? –, és persze a BVSC sporttelepének fedett pályás részlege), jobbra emeletes egyenházak hosszú sora – ezek is vasúttörténeti múlttal szerénykedhetnek –, középen meg maga a folyócska, mely most alig félméternyi területet igényel ki a medrétől, mellette apró, füves térség, melyet, ha akarunk, nevezhetünk sétaútnak vagy futópályának, kedvünk szerint.

Ez a kétarcúság (tudniillik, hogy balra családi házas övezet, jobbra lakótelep övezi a vizet), végig megmarad majd utunk során, noha pontosabbak lennénk, ha azt mondanánk, itt földszintes, ott emeletes világ öleli körül a folyót, hiszen a Reitter Ferenc utcán túl már balkézről is bonyolultabb a

képlet, sport-és egyéb telepek követik egymást, hogy aztán, a Váci út közelében átadják a helyet egy-két kertes háznak megint. Jobbról pedig legalább három (de inkább négy) különböző időben épült és jellegzetesen eltérő lakóteleprészlettel találkozhatunk, mire utunk végére érünk. Akárhogy is, a Rákos-patak két világ határa ma is, és gyanítható, hogy ez még sokáig így marad.

Valaha – merengünk el még mindig a Tatai úti híd korlátja mellett – pecások hada lepté el a Rákos-patak partjait. Akkoriban tehát – vonjuk le a következtetést, mely korántsem biztos, hogy helytálló –, még volt hal a patakban. (Korábban meg, jóval korábban persze, még a névadások boldog korában, megannyi rák volt benne – már, ha hihetünk ennek a logikának. Igaz, akkor a Szilas patakban sok szilnek, a Latorcában meg latorcnak kellett volna lennie.) Mostanában halnak, horgásznak nyoma sincs, a teljes állatvilág, melyet sétánk során felfedezhetünk, mindössze néhány vadkacsából és egy macskából állott. A vadkacsák vidám vizisíversenyt rendeztek maguk között (komolyan, rövid nekirepülés után végigcsúsztak a víztükrön, aztán kezdték előlről), a macska pedig láthatóan kacsavacsorában gondolkodott, mindhiába. Induló merengésünkből egy óriásplakát riaszt föl, mely a jójó nélküli fogyást hirdeti: a részletekbe nem merültünk el.

A patak két oldalán a virtuális járda egyik felét lebetonozták, ezt hívjuk mostantól bicikliútnak, a másik felét meghagyták partnak. Ezt jobbra ugyanaz a fű borítja,

mint a meder oldalát, csak a sétálóknak, futóknak által kikoptatott ösvény földes: ideális terep a sportolásra. Vasárnap délelőtt van, enyhe koratavaszi napsütés, de sétálni még kabátos idő. Mindez azonban a futókat, gyaloglókat nem riasztja, lelkesen róják a köröket a patak mentén. S bár (rövid megfigyelésünk szerint) mindenkinek megvan a maga kedvenc partszakasza s persze tájja is (az iramról nem is beszélve), megfigyelhető, hogy a többség jobb oldalon fut Zugló, s a balon a Duna irányába. (Mint ha a hetvenes évek miskolci korzóján lennénk, ahol az úri közönség a színház meg a villanyrendőr között sétálgatott minden vasárnap, odafelé az egyik, vissza a másik oldalra: a hajdani boltok előkelőségi foka szerint megkülönböztetve a kettőt, a Filléren és a Forinton.)

A Röppentyű utca után találkozunk az első táblával, mely a terület jövődől felújításáról értesíti a lakókat. Lesz még aztán a Béke út után is, merthogy ez a két partszakaszi ütem készül el nemsokára, van látványterv hozzá, játszótérrel, virágágyakkal, bicikli- és gördeszka-pályával, mindennel, mi szem-szájnak ingere. A helyiek is hozzászólhattak a projekthez, voltak lakossági fórumok és van e-mail-kapcsolat az illetékesekkel, sőt egy fél táblányi helyet is hagytak a helyszínen az alulról jövő kezdeményezéseknek. Aki hoz magával plajbászt, felírhatja például hogy (idézem) „*ezt a kis zöld területet nem lenne szabad ennyire szét-szabdalni!*”, meg „*a közösség nevében olyan parkot szeretnék kérni, ahol otthon érezhet-*

jük magunkat”, a konkrétumok szintjén pedig a közvilágítás javítása látszik a legfőbb igénynek lenni. Igaz, ami igaz, sötétedés után ma még nem ez a legbiztonságosabb része a városnak.

Itt, a Béke út után enyhe ívet ír le a patak, s az út – nem meglepő – szolgálai követi a medret. Balra a Vasas sportpálya oldalirányú nyúlványai, jobbra a Fiastyúk utcai telep jellegzetes házai következnek, közöttük Pest egyik legbájosabb szoborkompozíciója, a Vedres Márk alkotta Béke kútja (mostanában az ifjúság kútjának hívják), négy, jellegzetes szabadidős tevékenységet folytató mellékalakkal: az egyik zenél, a másik olvas, a harmadik labdázik, a negyedik pedig vagy pingpongozik vagy téstát szagot: akárhogy is van, jókedvre deríti a járóelőt. Amennyire látom, szépen bának vele a felújítók is, díszre marad majd a megújított környéknek.

A Váci út közeledtén jobbra már elegáns, új irodaházakat látunk – de balra még ott a régi Angyalföld, elhagyott üzemcsarnokok, rejtélyes pavilonok között járunk, van lövészklub és tenispálya, kutya-futtató és frissen ültetett juharsor, szemben pedig egy égre törő gyárképmény, melyből már régen nem hömpölyög a füst.

A patak a Váci út alatt folytatja útját a Duna felé – az már ott a Vízafogó, arra nem követjük tovább választott témánkat. Búcsúzáskor még felfedezzük, hogy a híd alatti meder gyalogosan is járható – épp egy piknikező társaság baktat odalent. Kívánjunk szép napot nekik! ●